

Vergaderjaar 2009–2010

31 371

Kredietcrisis

Nr. 273

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 november 2009

In deze brief informeer ik u nader over de additionele betalingsovereenkomst tussen ING Groep (ING) en de Nederlandse Staat ten aanzien van de Illiquid Assets Back-up Facility, in relatie tot de gesprekken met de Europese Commissie (EC).

Graag informeer ik u op basis van een chronologische samenvatting, een toelichting op de additionele betalingsovereenkomst en een korte terug- en vooruitblik.

Chronologische samenvatting

- In mijn brief aan de Kamer van 27 januari 2009 (Kamerstuk 2008–2009, 31 371, nr. 95) informeerde ik u over de transactie zoals deze op 26 januari is overeengekomen tussen ING en de Nederlandse Staat. In de maanden daarna is de transactie in meer detail uitgewerkt en in juridische documentatie vastgelegd.
- Op 25 februari 2009 heeft de EC de «Impaired Assets Communication» uitgevaardigd: de benadering van de EC bij beoordeling van staatssteun door middel van «asset relief schemes». Met andere woorden, de EC heeft in februari richtlijnen uitgevaardigd voor de inrichting van staatssteuntransacties, waarbij een Staat tegen vergoeding risico's overneemt met betrekking tot activa op de balans van een bank.
- Op 31 maart 2009 heeft de EC de transactie voorlopig goedgekeurd voor de duur van zes maanden en heeft zij een meer diepgaand onderzoek aangekondigd om vast te stellen of de transactie in overeenstemming is met de recent uitgevaardigde «Impaired Assets Communication».
  - Als onderdeel van de voorlopige goedkeuring per 31 maart wenste de EC een verhoging van de garantiefee en een verlaging van de management fee ten opzichte van de in januari overeengekomen fees.

- Om deze verhoging te compenseren in afwachting van de uitkomsten van het onderzoek van de EC, is destijds de funding fee, die de Staat betaalt aan ING, met 50 basis punten verhoogd. Over deze wijzigingen heb ik u op 11 mei 2009 per brief geïnformeerd (Kamervragen met antwoord 2008–2009, nr. 2700)
- Gedurende de voorbije maanden, april tot september 2009, zijn uitgebreide datasets over de transactie aan de EC overhandigd en hebben gesprekken plaatsgevonden over de details van de transactie tussen de EC, ING, DNB en Financiën. Op basis daarvan heeft de EC de transactie geanalyseerd in het licht van haar recent gepubliceerde communicatie.
- In september heeft Commissaris Kroes de voorlopige goedkeuring verlengd. In oktober zijn de gesprekken met Commissaris Kroes en haar diensten afgerond.

Additionele betalingsovereenkomst

De oorspronkelijk transactie blijft in stand. Daarnaast is een additionele betaling overeengekomen tussen ING en de Nederlands Staat met het doel algehele goedkeuring te krijgen op alle elementen van het herstructureringsplan van ING. Dit betreft een betaling van ING aan de Staat die overeenkomt met een verlaging van de funding fee met 0,5 procentpunt en een verhoging van garantiefee met 0,826 procentpunt.

Deze additionele betalingsstromen van ING aan de Staat vinden plaats gedurende de looptijd van de transactie. De netto contante waarde van deze afspraken bedraagt naar verwachting circa EUR 1.3 miljard. Ik verwijs u naar de bijlage voor een overzicht van de verwachte kasstromen voor de Nederlandse Staat, aangepast voor bovengenoemde betaling.

Deze overeenkomst brengt de funding fee weer in overeenstemming met de oorspronkelijk met ING afgesproken funding fee van 3% over het vastrentend deel van de portefeuille en Libor over het variabel rentend deel van de portefeuille.

Daarnaast is een additionele garantiefee overeengekomen. De extra betalingen zijn voor de Europese Commissie noodzakelijk om de back-up faciliteit onder de «impaired asset communication» te laten vallen. De EC zal haar overwegingen in detail in haar beslissing toelichten. Daar wil ik niet al te zeer op vooruit lopen. Na publicatie door de EC ga ik graag met u in debat over de details van de waarderingsovereenkomst ten tijde van transactie en de recente EC benadering.

In de kern gaat de EC in de «Impaired Assets Communication» uit van dezelfde benadering als de Nederlandse Staat ten tijde van de transactie:

De marktwaarde op het moment van de transactie, circa 70% van de boekwaarde, reflecteerde niet de fundamentele waarde van de portefeuille. Beprijzen van de transactie op marktwaarde zou niet het beoogde «asset relief» effect voor ING bereiken. De transactie dient daartoe geprijsd te worden op de «echte» economische waarde, «real economic value», van de portefeuille.

De oorspronkelijke transactie is gebaseerd op een waardering van de portefeuille van **90%**, waar de marktwaarde op **70%** lag.

De bovengenoemde betaling, die overeenkomt met een verhoging van de garantie fee met 0 826 procent punt, reflecteert voor de EC een iets lagere waardering van de portefeuille op **87%**. Daarnaast reflecteert deze addi-

tionele garantiefee een verlaging van de management fee met 0.15 procentpunt.

Gegeven de afronding van de gesprekken met de DG Mededinging verwacht ik, op basis van deze additionele betalingsovereenkomst, in combinatie met de andere door ING aangekondigde maatregelen, dat de transactie door de Europese Commissie op korte termijn kan worden gekwalificeerd als toelaatbare staatssteun.

Terug- en vooruitblik

De gesprekken met de Europese Commissie over goedkeuring van «activa gerelateerde» transacties, zoals deze faciliteit, zijn een stuk complexer gebleken dan de discussies ten aanzien van kapitaalinjecties.

De activa gerelateerde transacties zijn maatwerk per instelling en zijn daardoor allerm minst uniform. Toepassen van de Europese standaarden hierop, met name als deze na de transactie gepubliceerd worden, is daarmee geen sinecure.

Ik verwacht dat de combinatie van deze overeenkomst en de andere recent door ING aangekondigde maatregelen, spoedig zullen leiden tot formele instemming van de Europese Commissie ten aanzien van beide ING staatssteuntransacties.

Helderheid uit Brussel stelt ING in staat om haar blik weer vooruit te richten: op terugbetaling aan de Staat en uitvoering van de nieuwe strategie van ING.

De minister van Financiën,
W. J. Bos

Annex 1: Bijgewerkte verwachte kasstromen

ILLIQUID ASSETS BACK-UP FACILITY

Annual Cash Flow Summary - Base Case (USD millions)

Year	Interest Received by State	Principal Received by State	Guarantee Fee Received by State	Additional payment agreement		Interest Paid to ING	Principal Paid to ING	Management Fee to ING	Net Cash Flow to State
				Additional Guarantee Fee Received by State	Additional Interest Received by State				
2009	1.096	3.846	162	0	29	877	3.870	74	313
2010	1.010	3.368	141	212	78	746	3.388	64	611
2011	867	2.817	122	183	67	642	2.834	55	524
2012	748	2.268	105	157	58	555	2.282	48	452
2013	648	1.912	91	136	51	485	1.924	41	387
2014	563	1.667	79	118	44	424	1.677	36	334
2015	491	1.481	69	103	39	372	1.490	31	289
2016	422	1.334	60	90	34	324	1.342	27	246
2017	359	1.174	52	78	30	282	1.181	24	206
2018	312	1.019	45	68	26	245	1.025	21	179
2019	271	902	40	59	22	212	907	18	157
2020	235	799	34	52	19	183	804	16	137
2021	203	710	30	45	17	159	714	14	118
2022	174	638	26	39	14	135	642	12	102
2023	148	556	22	33	12	115	559	10	88
2024	126	480	19	29	10	97	483	9	75
2025	107	423	16	24	9	83	426	7	64
2026	90	372	14	21	7	69	374	6	55
2027	75	327	12	18	6	57	329	5	46
2028	62	292	10	15	5	47	294	5	39
2029	50	255	8	13	4	38	256	4	32
2030	40	219	7	11	3	29	221	3	26
2031	31	190	6	9	2	22	191	3	22
2032	23	168	5	7	2	17	169	2	17
2033	16	143	4	6	1	11	144	2	13
2034	10	115	3	5	1	7	116	1	9
2035	6	81	2	4	0	3	81	1	8
2036	2	44	2	3	0	1	44	1	5
2037	1	9	1	2	0	0	9	0	3
2038	0	2	1	1	0	0	2	0	2
2039	0	2	1	1	0	0	2	0	2